

Kvinner i arbeidslivet

Fra midten av 1800-tallet var Norge preget av befolkningsvekst, mekanisering av jordbruket der de fleste var sysselsatt, industrialisering og urbanisering. Mange dro da til Amerika, flest menn. Mange fikk arbeid i den voksende industrien i byene. Dette gjaldt også kvinner og barn.

Det store flertallet av kvinner hadde fortsatt **ulønnet** arbeid i landbruket og i egen husholdning. Døtre fra småbruk og arbeiderhjem måtte ut i **lønnet** arbeid. De fleste ble hushjelp eller tjenestejente, og mange ble sysselsatt i industri- og håndverkssektoren. Eldre ugifte arbeiderklassekvinner forble enten industriarbeidere, syersker eller avanserte til husbestyrerinner.

Borgerskapets kvinner utgjorde et mindre antall av de yrkesaktive. Døtrene på storgårder og fra borgerskapet i byene kunne lære å administrere en husholdning. Men kvinneoverskuddet var stort, og nye yrker innen handel, kontor, omsorg og opplæring ble utveier for ugifte kvinner.

Lovgivningen hadde hindret kvinner i å delta i yrkeslivet på like fot med menn. Et unntak i loven var enker som kunne overta verksteder, handel eller annen virksomhet etter mannen og drive videre.

I det nyindustrialiserte Norge var kvinner attraktiv arbeidskraft siden de kunne lønnes lavere. Men det var et tøft liv. 14-15 timers arbeidsdag var ikke uvanlig, og det var ingen lovgivning som beskyttet kvinner i forbindelse med svangerskap og fødsel.

To hensyn gjorde at menn ofte motarbeidet kvinnene i arbeidslivet: kampen for egen arbeidsplass og lønn, og hensynet til kvinnenes velferd. Mennene i arbeiderklassen ønsket at kvinnene skulle få et bedre liv som «bare husmødre» og konsentrere seg om ansvaret for familien og hjemmet.

Utover på 1920-30 tallet økte også antallet arbeidsplasser i typiske mannsyrker. Siden menns inntekt pr definisjon var en **familieinntekt**, ment å skulle forsørge kone og barn, ble det mulig for mange kvinner å prioritere hjemmet. Slik fortsatte kvinneinntekten å være lønn til å forsørge en enslig kvinne eller et tillegg til å spe på familieøkonomien.

Som mennene organiserte kvinnene seg fra 1890-årene i fagforeninger der de stilte krav om høyere lønn og bedre arbeidsvilkår. De sluttet seg ikke til de tverrpolitiske kvinneorganisasjonene.